

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

PILNE

63517
Poczta polowa 53 3. stycznia 1920 r.

Ściśle tajne
trzymać pod zamknięciem!

Oddział II Informacyjny

Ew/4 № 60673.../II

DO

Rap
GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA *Ko*

W W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpis raportu Attaché Wojsk.P.P.w Bukareszcie z dnia 20.XII.b.r. za Nr.2353.

1 załącznik:

Za zgodność:

Wojewski mjr

w.z. Szefa Oddziału II:

Przeździecki m.p.

Major Sztabu Gen.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz 63517 dnia 6/1 1920 r.

3
Wydziel.

Zakł. Graf. Nacz. Dow. № 1682. 10000. 3.9.20.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

138

Attaché Wojskowy
przy poselstwie Polskim
w. Bukareszcie

L. 2253

Bukareszt, 20 grudnia 1920.-

Do Naczelnego Dowództwa
Wojsk Polskich
Oddział II.
w W a r s z a w i e.

A.

Sytuacja Rumuńskiego frontu Wschodniego.

Wojskowa część raportu niniejszego jest dalszem rozwinięciem przedstawienia sytuacji rumuńskiego frontu wschodniego podanej w moim raporcie z 8 b.m. 2342. Częścią istotną sprawozdania jest dołączona mapa rozlokowania wojsk rumuńskich o tyle o ile wchodzi w zakres dowództwa frontu wschodniego z podaniem stosownie do posiadanych informacji rozlokowania w częściach bliższych granicy polskiej aż po bataljon i szwadron, a naogół w Besarabji po pułk. Dołączona mapa ma za zadanie ilustrować stan obecnej obrony Rumunii w przeciwstawieniu do ównocześnie podanej sytuacji frontu południowo-zachodniego bolszewickiego.

Pomijając szczegóły już naprowadzone w raporcie z 8/XII przechodzę do bliższego wyliczenia ze stałym powołaniem się na załączoną mapę. Bezpośrednią ochronę granic Rumunii stosownie do ich organizacji wojskowej stanowią pułki Graniczników należące do specjalnego korpusu Graniczników, mimo swego charakteru służby pogranicznej stanowią oni pułki wyborowe zupełnie normalnej i obok wariantów najlepszej piechoty rumuńskiej, przedewszystkiem zaś pułki te w dzisiejszym stanie rzeczy są tak liczne, że jeden pułk Graniczników przewyższa liczebno zdemobilizowaną dywizję piechoty BP. 14g, a normalnie pułk Graniczników równa się brygadzie innych dywizji rumuńskich.

Jedynie też Graniczery pełnią służbę posterunku wzdłuż Dniestru, oddziały zwykłej piechoty obecnie normalnie do tej służby używane nie są. Poczynając od granicy polskiej na odcinku 8ej dywizji pełni służbę 31 pułk Graniczarów, liczący podobnie aż do circa 4 tysięcy ludzi. Na dalszych odcinkach pełni służbę rozbity na mniejsze posterunki najpierw 21 pułk Graniczarów, a następnie 6y pułk Graniczarów. Siłę liczącą tych Graniczarów w Besarabji można ocenić na circa 7 tysięcy ludzi. Po zaś drobniejszymi posterunkami przy drogach mają Graniczery silniejsze punkty obrony w których stoją całymi kompanjami, a nawet bataljonami.

Właściwą obsadę wojskową nierverszej linii stanowią wymienione przeze mnie dywizja 8a, 2a, 3a i 5a, z których dokładną sytuację najsilniejszej i najbliższej nam 8ej dywizji podałem w poprzednim raporcie. Stosunkowo najsłabiej zorientowany jestem o sytuacji 2ej dywizji piechoty w obrębie której znajduje się w każdym razie 3a brygada piechoty, 21 pp., 19y pp., 221 pp. 4a brygada kaw. i 9y pułk artylerji. Dowództwo dywizji w Balti. Na odcinek 2ej dywizji wobec specjalnej uwagi rumuńskiego dowództwa liczącego się z statkiem od strony północnej, ~~xxxxxxx~~ przesuwane są nowe oddziały celem wzmożenia, oddziały te należą głównie do 4ej dywizji piechoty stojącej przedtem na odcinku 3ej i która to jak poprzednio donosiłem miała być cofnięta w rejon Bukareszt-Krajowa obecnie jednak wobec groźnej sytuacji znajdującej się nadal w północnej Besarabji i tego dowództwo jak ostatnio dowiedziałem się w samej że Balti. Bardziej szczegółowych danych do odcinka 2ej dywizji poszukuję i dodatkowo nadeszły. Odcinek 3ej dywizji skupia się w punktach takich jak Kiszyniów i Orgejew. Dowództwo dywizji częściowo w Kiszyniowie, częściowo sztab operacyjny w Orgejewie. W rejonie dywizji znajduje się 4y pp., 30y pp. 8y pp. 28y pp. pozatem ~~xxxxxx~~ 15y, i 16y ^{19y} pułk artylerji i 5a brygada kawalerji z całym pułkiem 10ym Calaraszów

2353.

Bukareszt, 20 grudnia 1920.

Odcinek 5ej dywizji piechoty obejmuje takie punkty jak Bendery i Akersan i wieści na swoim terenie 32 pp., 7 pp., 9 pp. i 38 pp. nie należący do związku dywizyjnego. Poza to od strony Dobrudży uzupełniony jest baonem 10go pułku Vanatorów i w Tulczy 20ą brygadą piechoty. Artylerji 5ej dywizji stanowią 5a brygada artylerji z pułkiem 7ym i 9ym, a Kawalerji odcinka stanowi 5y pułk Calarasz, 6y p. Cal. 4y pułk Cal.

Z zestawienia obecnego wynika przy równoczesnym uwzględnieniu punktów rozlokowania, że piechota wraz z artylerją jest mniej więcej równomiernie rozmieszczoną wzdłuż i w pewnym oddaleniu od linii Oriestru, kawalerja pułkami względnie kawadronami rozmieszczona również dość symetrycznie na tyłach dywizji wzdłuż linii Prutu.

Nie mam na razie żadnych wiadomości, by rejon dywizji, stojącej w Besarabji, został analogicznie jak to miało miejsce w 8ej dywizji podzielony ~~na~~ na odcinki operacyjne, w każdym razie podział się jest tego rodzaju, że każda dywizja może działać defensywnie jako pewna zamknięta całość.

Rezerwa. Wyczerpujący szczegółowo obsadę Besarabji i Bukowiny przechodzą do rezerw starszyńskich będących w dyspozycji dowództwa frontu wschodniego, z piechoty za bezpośrednią rezerwę w całości przygotowaną dla opierania frontu północnego należy uważać wspomnianą już 4ą dywizję piechoty i sygnalizowaną bez bliższych szczegółów brygadą Vanatorów w rejonie Jassy.

Słusznie jednak sztab rumuński w organizacji rezerw główny nacisk położył na kawalerję, którą, rzecz wysoce charakterystyczna skupia na froncie rosyjskim, poza brygadami i pułkami Calaraszów, rezerwę kawaleryjską najbardziej zagrożonego odcinka Chocim-Mohylew stanowi 2a dywizja kawalerji świeżo właśnie przeniesiona z Jass w rejon Botosani, obecnie zaś odtądnia większa jednostka kawaleryjska rumuńska znajdująca się na Węgrzech dostaje w ostatnich 2ch tygodniach rozkaz przetransportowania na front wschodni. Dywizja ta łącznie z 6 pułkami kawalerji ma być

skierowana również na usui pól, z tego dywizja ma być

2353.

Bukareszt, 20 grudnia 1930.

przejść do Birkan. W dalszej doniero mierze jako rezerwa do-
wództw frontu wschodniego, wchodzą bezustannie przesuwano 7a dyw.
piechoty, której dowództwo obecnie znajduje się w Roman, ewentu-
alnie bardzo silna, około 1800 ludzi, 14a dyw. piechoty z dowódz-
twem w Baku, która to ostatnia na razie nie podlega dowództwu
frontu wschodniego.

Stano liczbowy. Obliczenia liczbowe sił wyżej wymienionych przed-
stawia największe trudności, i pod tym względem zsumowany jestem
orientać się nieco na własnych kalkulacjach, opartych na znajomości
przeciwnego
sił liczbowych rumuńskich jednostek wojskowych. Obecnie jed-
nak niedawnego zwolnienia rocznika 1917, a wcielenia 1921
który podobno miał dla całej armii dać około 80 tysięcy ludzi,
kalkulacja takiej podstawić oparta jest tylko na mniejszym lub
większym stopniu przybliżenia. Pierwszą jednostką rumuńska
organizowana jest i zaliczana jako piechota, a poszczególne puł-
ki np. / 10ym (1450 ludzi) bardzo silne, należy w mym zdaniem
ogólną siłę Grenadierów i Szwadronów w Besarabii i Bukowinie
obliczać na 12 do 14 tysięcy ludzi. 8a dywizję minimalnie
na 12.000 ludzi inne przeciwnie na 8 do 9ciu, czyli ogólną
sumę piechoty tej linii na około 35.000 ludzi, jako rezerwa
w przeciwnie 2 dywizje i jedną brygadę szwadronów, zresztą nie wię-
cej na 12 do 14u. Do tego doliczyć należy 1 dywizję rezer-
i oddziały szwadronów dywizji Besarabii (Folticuu, Tulcea)
wyłącznie nie więcej jak 8.000 ludzi. Stan liczbowy kawalerji
tej, która już się znajduje na froncie wschodnim, przedstawia
się odnośnie do liczby jednostek znacznie lepiej, ogólnie można
ją ocenić na 6 do 8 tysięcy szabel. Oceniając więc sumarycznie
mam przekonanie, że obecnie w dyspozycji dowództwa frontu wschod-
niego wliczając sztaba oddziały pomocnicze itp. znajduje się
już ^{more nawet} ponad 80 do 100 tysięcy ludzi, przy czym jednak silny liczeb-
ny niemal z dnia na dzień się zmniejszają, głównie temu S.P. 113
pułk wskutek przydzielania do innych pułków w formacji stracił
odrazu 2.000 ludzi i spadł z swego poprzedniego wyjątkowo sil-
nego stanu do 1600 ludzi.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

142

W każdym razie w ostatnich czasach wschodni front rumuński doznał pod każdym względem bardzo poważnego wzmocnienia przez dyrgowanie tam rekrutów ze Starej Rumunii wzmocnienie stanu liczbowego pułków, a zwłaszcza przez masowanie całej niemal kawalerji. Ostatnio minister wojny Bascesano dokonał objazdu frontu i wrócił z niego zupełnieadowolony i w tymże duchu raportował królowi i radzie ministrów, obecnie więc i pod względem czysto operacyjnym po zdenerwowaniu, która przedtem było tak wysoce charakterystycznym następstwem obecnie uspokojenie, a nawet faza równości siebie.

Stanem moralnym zapleczenia wojsk, okopów etc... zajmowałem się w moim ostatnim raporcie.

Sytuacja bolszewickiego frontu południowo-wschodniego.

W sądach moich o sytuacji frontu południowo-wschodniego opieram się na relacjach oficjów kwatermistrzowskich w Kiszyniowie i Czerniwech oraz na informacjach rumuńskich. Skieruję pod uwagę rejon zamknięty rzekami Dniestr, Zbrucz i Boh, a więc ten którego siły bezpośrednio Rumunii zagrażają dochodzą według słów informacji do przekonania, że w stanie obecnym nie dysponują tam bolszewicy większą ilością jak 50.000 ludzi w tym maximum 8.000 szabel. Wszelkie obliczenia liczebne odnoszące się do tego terenu bardziej jeszcze niż jakikolwiek inne muszą być podawane z największymi ostrożnościami wobec skonstatowanego faktu bezustannego wewnętrznego przesuwanie sił bolszewickich oraz bezustannego wzmocnienia oddziałami z frontu węgrowskiego. Bezpośrednio naprzeciw Rumunii według jak na razie znanych relacji znajduje się około 10-11 dywizji piechoty i 9 dywizji kawalerji. Naturalnie stosunek powyższy już w najbliższy czasie odnośnie do kawalerji gwałtownie się zmieni z chwilą przybycia na ten front jednostek armji kawalerskiej Radzieckiego, kierowanej obecnie na front południowo-zachodni.

2353.-

Bukareszt, 20 grudnia 1920.

Na podstawie oceny sytuacji wojskowej doszły rumuńskie koła wojskowe i polityczne do przekonania, że sytuacja nad Dniestrem nie zmusza ich do gwałtownego i przyśpieszonego układania się z Polską. Ponieważ jednak zasadniczo z niebezpieczeństwem: ten się liczą i pozostają w gotowości do podobnej konwencji, czętnie widzą postęp i rozwój tej kwestji, w analogicznym do naszego dążeniu do konwencji wojskowej ~~przekonują~~ krępuje ich jedynie obawa o nasze zamiary wojownicze i agresywne z motywów zasadniczych przeciwko bolszewikom i tajemne przypuszczenie, że chcemy zawrzeć konwencję przed sfinalizowaniem pokoju w Rydze, by następnie stworzywszy casus belli znaleźć się wobec bolszewików już wspólnie ze związaną z nami Rumunją. Wobec powszechnie u ~~nie~~ rozpostartej opinji, że wcale żywimy nadal wojownicze zapędy, tłumaczą pod tym względem obawę Rumunów i dlatego mam przekonanie, że krokiem, który najbardziej przyśpieszy-by ewentualną konwencję będzie sfinalizowanie pokoju w Rydze. Obecnie rząd rumuński niewątpliwie chce wspólnego zabezpieczenia się z Polską przed Rosją, i tozarówno obecnie jak przyszłą zabezpieczenia jednak jak najściślej defensywnego i dlatego stale podejrzliwie rozgląda się na prawo i na lewo czy podpisując akt defensywny nie zblży się do możliwości wojny, której stale i dotychczas konsekwentnie nadal rząd, partje i opinie Rumunji chce uniknąć.

Górka m.p.
Major:

Do powyższej części wojskowej wobec opóźnienia pewnych informacji zmuszony jestem ograniczyć raport niemiejszy, raport handlowy został wysłany niedawno temu 14/XII pod no. 2340. W najbliższych dniach nadeszł obszerniejszy elaborat obejmujący zestawienie circa 30 partji politycznych w Rumunji zestawienie parlamentu, senatu, prasy etc...

Górka m.p.
Major:

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York